

SLÄKTFORSKING – EN HJÄLP PÅ VÄGEN

Med detta dokument vill jag med några enkla tips dela med mig av mina erfarenheter att släktforska i Sverige. Denna ”handledning” vänder sig framförallt till en nybörjare som vill komma igång med sin forskning.

1. Börja med att skaffa ett program för datorn där Du på ett enkelt sätt kan lägga in Ditt forskningsresultat – det finns många att välja på, en del gratis. Många erbjuder gratis provperiod.

Tänk på funktionen och att det skall vara enkelt att mata in 1000-tals namn med mängder av uppgifter. Det skall också vara enkelt att kunna söka och få till snygga utskrifter. Har programmet något som gör Dig uppmärksam på att det namn Du matar in redan finns i databasen är det mycket bra. Vill Du presentera Ditt resultat på internet är det bra om programmet erbjuder en tilltalande sökbar HTML-presentation som enkelt kan uppdateras. Användare av samma program har det dessutom lättare att byta anor om de är uppkopplade till samma databas. Kan programmet på en karta visa var i Sverige de olika orterna finns är det också en mycket efterfrågad funktion som hjälper mycket.

Läs på nätet om de olika programmen – användarerfarenheter, tips, kostnader, etc. Det är bra om man väljer rätt program från början. Exempel på program (det finns fler – kolla på nätet):

- HOLGER (det använder jag och är nöjd) - <http://shop.textalk.se/se/shop.php?id=5493>
- DISGEN - <http://www.dis.se/>
- Family Tree Builder - http://www.genealogy.com/index_r.html
- My Heritage - <http://www.myheritage.com/>
- Min Släkt - <http://www.dannbergsdata.se/>

2. Skaffa Dig de övergripande register som satts samman och som ger Dig en ovärderlig hjälp att få en flygande start. Programmen finns att köpa hos Sveriges släktforskarförbund. Om Du är osäker på om Du vill göra investeringen kan Du ladda ner något av programmen från nätet och testa dess funktioner. Du kommer att bli positivt överraskad:

- Döda i Sverige 1901-2013
- Sveriges befolkning 1880
- Sveriges befolkning 1890
- Sveriges befolkning 1900
- Sveriges befolkning 1970
- Sveriges befolkning 1980
- Sveriges befolkning 1990
- Begravda i Sverige

3. Intervjua de levande – detta ger Dig en bas att utgå ifrån. Mata in allt Du får fram från inledande intervjuer och sökningen i ovanstående register. Även om Du skall intervjua de äldsta så fort som möjligt, är det bra om Du fått ihop ett vederhäftigt underlag (innehållande kusiner, tremänningar etc). Detta underlättar att få till bra frågor om den tid de levde i och inte minst om personligheterna. Glöm inte att fråga om alla de personer utan namn Du säkert har på gamla svartvita fotografier...

4. Tänk på att namn som kommer fram i periferin, kusiner till mormorsmor och farfarsfar, kan vara personer som lever idag och som kan ge Dig mycket värdefull om den släkt Du har i rakt nedstigande led. Om de lever får Du snabbt reda på genom att:
 - Kolla ”Dödboken”
 - Kolla på www.birthday.se
5. Kolla av nätet vad som kan finnas utlagt som har koppling till Din släkt. Väldigt ofta får man träff på namn, datum och ort. Det underlättar oerhört mycket att kunna kopiera det någon annan forskat fram, särskilt om denna forskning sträcker sig tillbaka till 1600-talet (eller ännu längre tillbaka).

Men – det andra har forskat fram måste Du sedan kolla av mot kyrkböckerna. Inte alltför sällan visar det sig att något gått fel. Och det får ju sedan konsekvenser i alla efterföljande led. Finessen är dock att Du vet var Du ska leta för att se om det är rätt!

6. Först nu är det dags att påbörja den egentliga släktforskningen som innebär att Du ska ta del av det som står i de olika kyrkböckerna. Dessa kan Du i original få tillgång till genom att besöka Riksarkiv och Landsarkiv, men det mesta finns numera avfotograferat och upplagt på nätet eller på mikrofilm Du kan titta på (eller låna) vid olika forskarcentrum.

Det enklaste är naturligtvis att sitta vid hemmatorn och göra sökningar på nätet. Här finns ett antal olika alternativ och till olika kostnader och Du bör i så fall köpa upp Dig på minst ett abonnemang. Förslag:

- [Arkiv Digital](#) – kyrkböckerna i färg (överlägsen sökbarhet, dock ännu inte komplett)
- [Genline](#) – kyrkböckerna i svartvitt (ovärderlig källa till information, men suddigt)
- [SVAR](#) – kyrkböcker och register inscannade

7. Sedan börjar pusslandet mellan de olika kyrkböckerna (som Lustiga Husets trappa):
 - **Födelse-/dopboken** – ger Dig föräldrarnas namn, ibland deras födelseår/-datum, ofta födelseorten (byn/gården), dopvittnen (som kan innehålla släktingar och ge Dig tips om ungefär var barnet har fötts).
 - **Husförhörslängd** – när Du fått fram byn eller gården varifrån barnet och föräldrarna kommer kollar Du upp detta i husförhörslängden (senare **Församlingslängd**). Normalt får Du då fram exakta födelsedatum och födelseort för föräldrarna, så att Du enkelt kommer vidare. Se till att uppmärksamma om även äldre släktingar lever och finns kvar på gården. Kolla varje husförhörslängd, så ser Du hur uppgifterna förändras. Du kan här även få tips om flyttningar, dödsdatum, personliga egenskaper, m m.
 - **Dödsboken** – ger Dig information om hur gammal personen är vid dödstillfället (vilket ger Dig tiden för födelse), samt eventuellt annan information (dödsorsak, personliga egenskaper, anhöriga, m m).
 - **Vigselboken** – ger Dig information om varifrån de gifta kommer (vilket är värdefull information), ibland information hur gamla de är och om far- och morföräldrar (vilka också kan återfinnas som deltagare vid själva vigseln)
 - **Flyttlängder** – finns inte alltid att tillgå, men kör Du fast så kan dessa böcker (med in- och utflyttning till en församling) ge Dig värdefulla tips om varifrån en person kommer eller till vilken ort personen flyttat.

8. Ibland står det klar att Din ana är ”oäkta”, dvs faderns namn framgår inte av födelseboken eftersom modern inte var gift vid barnets födsel. Inte sällan är pappan den pappa som sedan dyker upp i familjen när de väl har gift sig, men inte alltid. För att få fram vem som är fadern är det bra att dels lyssna till hörsägen, dels stämma av mot en **Dombok** (motsv).
9. Ibland finns ingen information om någon av föräldrarna. Ofta handlar det då om ett barnhusbarn och här finns register som ger god hjälp på vägen till båda föräldrarna (tyvärr oftast endast till modern). T ex erbjuder Stockholms stadsarkiv bilder ur barnhusrullor på följande länk (där har jag hittat mycket jag har sökt efter):

- <http://www2.ssa.stockholm.se/Allmbarnhus/Allmbarnhus.aspx>

10. Många släktforskningsföreningar och privatpersoner renskriver kyrkböcker och register och lägger ut detta på nätet. Alternativt ställer de samman resultatet i form en bok och/eller på en CD/DVD som sedan säljs (t ex Emmigrantregistret, Soldatregistret och olika Båtsmannaregister). Det finns många ambitiösa arbeten som resulterat i böcker där en församlings historia (med alla familjer) finns sammanställd. Dessa kan även lånas på bibliotek – glöm inte det! Här är några bra länkar:

- Rotemansarkivet - <http://www3.ssa.stockholm.se/Rotemansarkivet/Search.aspx>
- Sveriges National Atlas - <http://www.sna.se/ortregister.html>
- Släktforskning i Norge - <http://www.rotter.se/nysid05/news0067.htm>
- Länsbokstav - <http://sv.wikipedia.org/wiki/L%C3%A4nsbokstav>
- Anarkiv - <http://www.anarkiv.com/anarkiv/index.asp>
- Rötter - <http://www.rotter.se/>
- Sveriges släktforskarförbund - <http://www.genealogi.se/forbund/>
- Länskartor - <http://www.foark.umu.se/omfoark/kyrkostudier/kartor/index.htm>
- Länkar till släktforskningsidor - <http://www.algonet.se/~hogman/sflink.htm>

11. Och några bra tips:

- Tänk på att datumen i kyrkböcker inte alltid stämmer – leta hela år och år intill
- Efternamnet Andersson ger en bra ledtråd till vad pappan heter i förnamn
- Efternamn som inte än son-namn kan ge en ledtråd till varifrån personen kommer
- Chansa inte, men gör antaganden – det som ser rätt ut kan vara helt fel
- Om Du inte hittar – utvidga sökandet i kringliggande orter som cirklar på vattnet

Att sätta igång med släktforskning kan vara hämmande på Din fritid – Du blir snart djupt engagerad och fascinerad av de historiska källorna. Istället för att slösa tid på korsord, sudoku, pussel och annat meningslöst som inte leder någonstans, så kan släktforskning varmt rekommenderas för de som önskar lite hjärngymnastik. Det är fullt möjligt att på en kväll hitta släkten tillbaks i samtliga led ner till 1700-talet (jag har testat på olika personer – så jag vet), men räkna med att det tar längre tid och att Du kör fast.

Troligt är att Du kommer att sitta hela kvällar, dagar, nätter, helger, semestrar och leta efter ett enda namn. Sida efter sida sitter Du och söker igenom olika socknars husförhörslängder. Och belöningen kommer – till slut dyker anan upp och det är en djup tillfredsställelse...